

Warto zobaczyć

IZBA DYDAKTYCZNO - MUZEALNA PUSZCZY KOZIENICKIEJ W AUGUSTOWIE

Izba Dydaktyczno - Muzealna Puszczy Kozienskiej utworzona została przez Zarząd Kozienskiego Parku Krajobrazowego w 1993r. i mieści się w starej, pochodzącej z 1905r. leśniczówce, zlokalizowanej w centrum Puszczy. Izba jest jednym z elementów kompleksu przeznaczonych do celów edukacyjnych. Funkcje Izby Dydaktyczno - Muzealnej to:- popularyzowanie idei ochrony przyrody i środowiska- pełnienie roli banku informacji i wiedzy ekologicznej- prezentowanie wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Kozienskiej. Zarząd Kozienskiego Parku Krajobrazowego ul. Pl. Konstytucji 3 Maja 326-940 Pionki tel./fax (0-48) 61 23 441 Zwiedzanie Izby po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym.

Zwoleń - założony został w 1425r. przez łowczego Władysława Jagiełły Jana Cielątko (Czeladko) na gruntach wsi Gotardowa Wola, na prawie magdeburskim. W średniowieczu siedziba starostwa niegrodowego. W 1559r. zniszczył go pożar, w 1656r. Szwedzi. Zwoleń utracił prawa miejskie po powstaniu styczniowym w 1869r. a odzyskał w 1925r.

Kościół Świętego Krzyża Kościół pochodzi z lat 1564-95. Około 1619r. dobudowano kaplicę Kochanowskich, ufundowaną przez Adama Kochanowskiego, a w 1630r. kaplicę Owadowskich, fundacji Zuzanny z Owadowskich Wałuckiej. Dawniej w podziemiach kościoła znajdowała się trumna ze zwłokami Jana Kochanowskiego, w 1830r. trumnę przeniesiono do kaplicy obok kościoła. Świątynia wyposażona w stylu barokowym. Epitafia: Jana Kochanowskiego z rzeźbionym popiersiem poety (jeden jego „portret” będący wizerunkiem z epoki) oraz jego rodziców. Naprzeciwko kościoła wznosi się pomnik poświęcony Nieznanemu Żołnierzowi. Kaplica św. Anny na miejscu kościoła szpitalnego z 1569r. spalonego w 1800r. W środku rynku (pl. Jana Kochanowskiego) granitowy pomnik Jana Kochanowskiego, dłuta Władysława Jany.

CO WARTO ZOBACZYĆ W OKOLICY

Czarnolas - nazwa pochodzi od grądów jodłowych, powszechnie w Puszczy Kozienskiej nazywanych „czarnym lasem”. Wieś istniała już w XIV w. W końcu XV w. Czarnolas przeszedł w ręce Jana Kochanowskiego. Artysta otrzymał połowę wsi w spadku po rodzicach. Na stałe przeniósł się tu prawdopodobnie w 1571r. W dworze czarnoleskim powstały jego największe dzieła: Pieśń świętojańska o Sobótce, Odprawa posłów greckich, Treny oraz tłumaczenia Psalmów. W 1761r. wykupił Czarnolas Józef Jabłonowski i rozpoczął starania o zachowanie dla potomnych pamięci o siedzibie poety.

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie Na miejscu, gdzie według tradycji miał stać dworek Kochanowskiego, wznosi się neogotycka kaplica z lat 1826-46, z grobowcami Jabłonowskich i Lubomirskich oraz obrazem św. Marii Magdaleny z początku XIX w. Odkryte niedawno fragmenty fundamentów tego budynku mogą pochodzić z drugiej połowy XVI w. Murowany dworek zbudowano ok. 1870r. dla Władysława Jabłonowskiego, prawdopodobnie na miejscu dawnego dworu Raczyńskich z 1789r., a spalonego w 1853r. Od 1961r. w dworku, gruntownie przebudowanym w latach 1979-80, mieści się Muzeum Jana Kochanowskiego. Dwór otacza piękny, romantyczny park, w którym z dawnego założenia zachowały się stawy. W Parku rosną liczne lipy, graby oraz dąb - pomnik przyrody. W miejscu słynnej lipy stoi XIX-wieczny, kamienny obelisk z symbolicznym sarkofagiem Urszulki. Przed dworkiem okazały pomnik Jana Kochanowskiego, dłuta Mieczysława Weltera, wzniesiony z okazji 450 urodzin poety. tel. (0-48) 67 72 005 Czynne: wtorek- piątek 8.00-16.00 sobota, niedziela

9.00-16.00Cena biletu;Ulgowy 3zł. z przewodnikiem 4zł.Normalny 4zł. z przewodnikiem 5zł.

Grudek – we wczesnym średniowieczu, najprawdopodobniej był to gród, stąd jego nazwa. Pierwsze wzmianki pochodzą z XIV w. W XVI w. należał do rodziny Mysłowskich, potem do Kochanowskich.

Kościół Świętej Trójcy w Grudku Kościół renesansowy wzniesiony został w latach 1593-95 z fundacji Andrzeja Kochanowskiego, stryjecznego brata Jana. W dniu 12.10.1598r. kardynał Jerzy Radziwiłł dokonał konsekracji kościoła. Wieża przy drzwiach wejściowych została dobudowana w 1643r. Kościół zniszczono w 1914r. Restaurowany w latach 1915-28, a ponownie odnowiony w 1959r. Wewnątrz kościoła na północnej ścianie pozostały fragmenty późnorenesansowych polichromii z końca XVI w. oraz zabytki: epitafium z 1596r., krucyfiks XVIII w., chrzcielnica XVII w., organy 7-głosowe pochodzą z około 1892r. Obok kościoła drewniana dzwonnica z 1896r. Kaplica przydrożna z rzeźbą św. Jana Nepomucena pochodzi z XVII w.

Opactwo

Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Opactwie Klasztor założono na gruntach należących do benedyktynów sieciechowskich ok. 1132r., który mieścił się na kępie Wiślanej. Ks. Konrad I Mazowiecki więził w nim Bolesława Wstydliviego i jego matkę. W 1530r. wzniesiono nowy drewniany klasztor, który w 1682r. spłonął. Obecne budynki pochodzą z XVIII w. Zostały one w czasie I i II wojny światowej bardzo uszkodzone. Kościół późnobarokowy na planie krzyża greckiego. Polichromia rokokowo – klasycystyczna na ścianach i sklepieniu. Zabytki: ołtarz główny z postaciami św. Benedykta i św. Scholastyki, 2 ołtarze boczne, krucyfiks barokowy z XVIII w., chrzcielnica i ambona rokokowe.

Policzna – nazwa wsi pochodzi od słowa „polica” oznaczającego duże pole. Pierwsze wzmianki pochodzą z XII w. W końcu XV w. należała do Ślizów. W rękach Kochanowskich i Białaczowskich znajdowała się do XVII w. następnie między innymi Szaniawskich i Potkańskich. Na początku XIX w. właścicielem majątku Policzna był Malachiasz Bogucki, marszałek sejmików w powiecie kozienickim. W bliskiej odległości od kościoła znajduje się piętrowy, eklektyczny pałac zbudowany w XIX w., na miejscu XVIII-wiecznego. Pałac otacza malowniczy park, a od strony wsi stawy rybne. W czasie II wojny światowej w majątku mieścił się obóz pracy. Znajdujących się tam radzieckich jeńców uwolniły 11 czerwca 1944r. oddziały: BCh – Józefa Abramczyka – „Tomasza” oraz AK – Kazimierza Aleksandrowicza – „Huragana”. W czasach socjalizmu nastąpiło zdewastowanie pałacyku, który obecnie jest własnością prywatną.

Kościół Świętego Stefana w PolicznieKościół pochodzi z ok. 1740r., stojący na miejscu pierwszego w tym miejscu drewnianego, prawdopodobnie z XV w., rozebrany został ok. 1894r. W kościele tym brał ślub Stefan Żeromski z Oktawią Rodkiewiczówną, a jednym ze świadków był Bolesław Prus. Obecny kościół zbudowano w stylu neogotyckim w latach 1889-94, według projektu Jerzego Wernera, którego główną fundatorką była Maria z Tyzenhauzów hrabina Przeździecka. Kościół wybudowany z czerwonej cegły w kształcie łacińskiego krzyża. Warto obejrzeć w nim rzeźby i obrazy z XVII-XVIII w.

Sieciechów – Ślady osadnictwa pochodzą z czasów wpływów rzymskich. Pierwsza wzmianka znajduje się w Kronice Gala Anonima z 1096r. Nazwa dzisiejszej osady związana jest z Sieciechowem Starym. W XIV w., po litewskich i tatarskich najazdach oraz zmianie koryta Wisły, osada straciła dawne znaczenie. Miasto założono prawdopodobnie w XIV w. prawa miejskie utraciło w 1869r.

Kościół p.w. Świętego Wawrzyńca w SieciechowiePowstał prawdopodobnie w XI w. Kościół pierwotny drewniany istniał od 1326r. Na początku XV w. zakonnicy wybudowali i uposażyli nowy

kościół p.w. św. Wawrzyńca. Po pożarze w 1707r. wzniesiono w latach 1710-69 nowy kościół według projektu budowniczego Andrzeja Janowicza. Ołtarz główny rokokowy pochodzi z 1768r., dzwonnica z XIX w., z 2 dzwonami - 1459 i 1525r., ambona, chrzcielnica rokokowe, dawne tabernakulum wybite kurdybanem z XVIII w.

Wysokie Koło - w średniowieczu osada ta należała do kasztelani sieciechowskiej, co notowano już w XIV wieku. W XV w. do Regowskich herbu Habdank, potem Pękoślawskich, Witowskich, Chomętowskich, Wielopolskich i Lewickich. Na początku XVI w. Wysokie Koło (pochodzenie nazwy wsi jest nieznane) wraz z okolicznymi wsiami należało do dóbr regowskich. Kościół NMP Królowej Różańca Świętego w Wysokim Kole Budowę kościoła parafialnego w Wysokim Kole p.w. Świętego Krzyża, w stylu włoskiego renesansu rozpoczęto w roku 1637, a fundatorem był kasztelan sandomierski i starosta zwoleński Stanisław Witkowski. Kościół został zniszczony podczas „potopu” szwedzkiego i długie lata stał opuszczony. Budowę kościoła zakończono po 1681r. dzięki wsparciu finansowemu i staraniom Jana Wielkopolskiego podkanclerzego koronnego. Konsekracja kościoła odbyła się w 1694r. Kościół przebudowano po pożarze na początku XIX w. Kościół poklasztorny po zniszczeniach I i II wojny został odbudowany. Kościół to trzynawowa bazylika z kolebkowym sklepieniem i lunetami. Ma liczne elementy wyposażenia z XVII-XVIII w. (m.in.: rzeźby, ołtarze, relikwiarze). Barokowa polichromia była kilkakrotnie odnawiana i przemalowywana. Dwa dzwony (1717r., 1720r.) odlał Michał Wittwerk z Gdańska. W prawej bocznej kaplicy jest koronowany obraz Matki Boskiej słynącej z cudów (Patrz Sanktuarium). W dniu 18.08.1974r. powstała parafia NMP Królowej Różańca Świętego. Oleksów - osada notowana w XII w. Był to gród należący do systemu obronnego Sieciechowa. Wieś Oleksów, zwana dawniej Olessow, Oleskow należała do parafii Sieciechów. Dziedzicami wioski byli Oleśnicy, potem Gniewoszowie, Szembekowie.

Kościół Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika Pierwotny kościół drewniany istniał w latach 1253-1326. Obecny kościół p.w. św. Stanisława w Oleksowie postawiony został w części z cegły, w części z białego kamienia, kosztem ks. Jana Sadkowskiego, miejscowego proboszcza w 1652r. W 1858r. kościół był restaurowany kosztem ówczesnego dziedzica hr. Działyńskiego i parafian. Ks. Feliks Widuchowski dobudował część nawy z chórem, kaplicę św. Stanisława i św. Rocha i zakrył w 1902r. Znacznie uszkodzony podczas pierwszej wojny światowej, został odbudowany w 1921r. staraniem ks. Józefa Mackiewicza i potem ks. Józefa Mączyńskiego. Kompleksowo, gruntownie odrestaurowany na zewnątrz i wewnątrz w latach 1990-1998. Zabytki: chrzcielnica o charakterze późnorennesansowym z połowy XVII w., ołtarz główny wczesnobarokowy z połowy XVII w. w nim obraz Św. Rodziny, obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVIII w., stalle i ławki rokokowo - klasycystyczne z 1863r., obraz Ukrzyżowanie z przełomu XVII/XVIII w. oparty na malarstwie z kręgu Rubensa i krucyfiks cynowy z XIX w.

Kozienice - na temat pochodzenia nazwy istnieje wiele przekazów. Wywodzą ją od „kozińców” - legowisk saren, od dawnej nazwy Zagożdżonki - Kozielniczki, czy też od legendarnego, królewskiego powiedzenia na polowaniu - „kozie nic”. Początki osadnictwa sięgają X-XI w. W latach 1409-10 rozpoczęto w Kozienicach budowę mostu pontonowego, który spławiony Wisłą do Czerwińska, posłużył do przeprawy wojskom idącym pod Grunwald. W Kozienicach 1 stycznia 1467r. urodził się późniejszy król Polski, Zygmunt I Stary. W 1550r. król Zygmunt August nadał Kozienicom prawa miejskie, lokując miasto na lewym brzegu Zagożdżonki. W 1867r. miasto stało się stolicą powiatu. Podczas I wojny światowej Kozienice otrzymały połączenie kolejowe z Bąkowcem. Pod koniec lat 60-tych nastąpił szybki rozwój miasta, do którego przyczyniła się budowa Elektrowni „Kozienice”.

Kościół Świętego Krzyża Kościół parafialny św. Krzyża - pierwotnie drewniany ufundował Władysław Jagiełło w 1394r., kilkakrotnie przebudowywany m.in. z fundacji żony Augusta III - Marii Józefy. Obecnie murowany wzniesiony w latach 1868-69. Wewnątrz znajdują się rokokowe ołtarze z Obrazem Matki Boskiej z XVII w. oraz kilka innych obrazów i barokowych rzeźb. Obraz Świętej Rodziny, pędzla Wojciecha Gersona, pochodzi z 1888r., dzwon datowany na 1564r.

Zespół Pałacowy - zbudowany w latach 1778-91 według projektu Franciszka Placidiego dla króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, przebudowano następnie w latach 1839-65 dla gen. Iwana Dehna i raz jeszcze, w stylu renesansu francuskiego w latach 1896-1900 przez Franciszka Arveuf. Na Pałacowym dziedzińcu znajduje się basen z lat 1839-65, w formie barokowego czteroliścia z piaskowca szydłowieckiego otoczony kolumnami. Na tyłach pałacu położony jest park w stylu angielskim z opadającymi tarasami ku dolinie Zagożdżonki, założony przez Jana Kantego Fontanę. W odrestaurowanej oficynie pałacowej znajduje się: Muzeum Regionalne - zbiory etnograficzne z terenu Puszczy Kozienickiej. tel. (0-48) 61 43 575 Czynne: wtorek- piątek 9.00-16.00 Cena biletu: Ulgowy 1zł. 50gr. Normalny 2zł.

WARTO ZOBACZYĆ

Kościół Nawiedzenia NMP w Garbatce Letnisko. Po I wojnie światowej z inicjatywy Komitetu Budowy Kościoła powstała kaplica z przerobionego spichlerza wojskowego obsługiwana przez ks. Władysława Muszyńskiego. W 1926r. odbudowano prezbiterium, w 1929r. kruchtę i kaplicę rozbudowano. W 1932r. została erygowana przez bpa Włodzimierza Jasińskiego. Kościół murowany według projektu arch. Tadeusza Witkowskiego z Lublina zbudowany w latach 1949-71 staraniem ks. Józefa Kuropieski; polichromia z 1966r. wykonana przez art. P. Narkiewicza; wyposażony przez ks. Stanisława Podgórskiego. Konsekrowany 1 lipca 1979r. przez bpa Walentego Wójcika. Zabytki: barokowy relikwiarz i ornat z XVIII.

Cmentarz- Pomnik Katyński upamiętniający zamordowanych mieszkańców Garbatki w łagrach sowieckich- Pomnik upamiętniający pacyfikację Garbatki w dniu 12.07.1942r. Liczba aresztowanych i wywiezionych do obozów zagłady: 800 osób z różnych środowisk- Mogiła zbiorowa poległych we wrześniu 1939r.- Mogiła zbiorowa zamordowanych z rąk okupanta mieszkańców Molend i żołnierzy AK w 1943r. - Mogiła 2 nieznanymi oficerów poległych w kampanii wrześniowej 1939r. - Grób ks. kan. Józefa Kuropieski. Pomniki i miejsca zabytkowe- Kamień znajdujący się przy przejeździe kolejowym ul. Skrzyńskich z wyrytymi datami oznaczającym wkroczenie I Kadrowej Józefa Piłsudskiego w granice zaboru rosyjskiego. Kamień postawili żołnierze Marszałka i mieszkańcy Garbatki w 25 rocznicę tego zdarzenia- Pomnik upamiętniający pacyfikację Garbatki oraz poległych w walce z okupantem, znajduje się obok dawnej destylarni- Pomnik przy stacji PKP upamiętniający walkę o niepodległość (skwer mjr Władysława Szymanowskiego)- Tablica Pamiątkowa wmurowana w elewację budynku stacji PKP ku czci żołnierzy GL- Tablica Pamiątkowa przy Szkole Podstawowej im. Partyzantów Ziemi Kozienickiej- Pomnik upamiętniający miejsce pierwszego pochówku zastrzelonego przez Niemców w dniu 12.07.1942r. kpt. Romana Bielawskiego Komendanta ZWZ „Krzaki” na terenie powiatu kozienickiego. Znajduje się na końcu ul. Płażowej w Garbatce Północ- Studnia na terenie nadleśnictwa powstała na początku XX wieku, prawdopodobnie ok. 1912r. Obudowa studni od początku stanowi niezwykle cenny i niepowtarzalny budynek o konstrukcji drewnianej wykonany w stylu „zakopiańskim” stworzony przez Stanisława Witkiewicza.

Bąkowiec - pierwsze ślady osadnictwa pochodzą z epoki brązu i są związane z kulturą trzciniecką. Tereny wsi Bąkowiec, jak wiele innych na Ziemi Kozienickiej były miejscem walk o twierdzę dęblińską w czasie I wojny światowej. Na odcinku linii kolejowej Bąkowiec - Nowe Słowiki 12.10.1918r. Oddział Lotny Polskiej Organizacji Wojskowej przeprowadził udaną akcję (tzw. Eks Bąkowiecki), w czasie której zdobyto przewożone przez austriackich okupantów pieniądze (1,8 mln koron). Podczas okupacji hitlerowskiej Oddział GL im. Dionizego Czachowskiego na trasie Bąkowiec - Garbatka wykoleił 3 niemieckie pociągi.

Cmentarz- cmentarz poległych żołnierzy z okresu I wojny światowej, miejsce spoczynku żołnierzy armii rosyjskiej, austro - węgierskiej i niemieckiej (wśród nich byli również Polacy), związany z bitwą dęblińską w październiku 1914r. oraz walkami 1915r., położony na wzgórzu w rozwidleniu dróg z Kozienic do Puław i stacji PKP Bąkowiec- cmentarz choleryczny w Bakowcu z okresu panowania

epidemii cholery w 1873r., w parafii Sieciechów.

Brzustów

Pomniki- Kamień upamiętniający zamordowanie i wrzucenie do płonącego domu Benedykta Drożdża żołnierza oddziału „Orła” zgrupowania Zagończyka w dniu 14.04.1946r.- Tablica, krzyż, mogiła upamiętniająca miejsce pierwotnego pochówku Legionistów poległych w bitwie pod Anielinem i Laskami.

Molendy - Pierwsze ślady osadnictwa pochodzą z przełomu paleolitu i mezolitu. Wieś powstała w końcu XVIII wieku prawdopodobnie w miejscu dawnych wsi Krępce i Wola Józefowska. Nazwa jej pochodzi od włościan Molendów. W Molendach było 5 młynów, 3 na rzece Brzeźniczce i 2 na Krępieńce. Trzy młyny pracowały do 1953r., jeden do 1957r. i ostatni do 1963r. Młyny były zbudowane pod koniec XIX w. W czasie pierwszej wojny światowej Molendy stanowiły zaplecze frontu i bazę medyczną, natomiast podczas hitlerowskiej okupacji były miejscem częstych postojów oddziałów partyzanckich. 07.04.1944r. oddziały BCh i AK pod dowództwem Zbigniewa Otwinowskiego - „Gryfa”, otoczone we wsi przez przeważające siły niemieckie, stoczyły zaciętą bitwę, wrywając się z zasadzki. Niemcy zastosowali w niej lotnictwo, artylerię i wozy pancerne.

Cmentarze- mały cmentarz żołnierzy poległych na początku I wojny światowej, miejsce spoczynku żołnierzy armii austro - węgierskiej, rosyjskiej, niemieckiej (wśród nich byli również Polacy) położony na skraju wsi Molendy- cmentarz żołnierzy z okresu I wojny światowej miejsce spoczynku żołnierzy armii austro -węgierskiej, rosyjskiej, niemieckiej (wśród nich byli również Polacy) położony na skraju wsi Molendy. Cmentarz ogrodzony jest kamiennym murem, kształtem zbliżony jest do trójkąta. W latach 90-tych cmentarz zrekonstruowano.

Pomniki- Pomnik upamiętniający bitwę partyzancką oddziałów AK w 1944r. (teren Puszczy Kozienickiej, na skraju wsi Molendy)- Krzyż upamiętniający wydarzenia Powstania Styczniowego (znajduje się na skraju Puszczy Kozienickiej, w pobliżu wsi Molendy).

Żytkowice

Pomniki- Pomnik Mauzoleum Legionistów poległych w bitwie pod Laskami i Anielinem w dniach 22-26 października 1914 roku, w której brały udział Legiony Polskie sformowane przez Józefa Piłsudskiego wchodzące w skład 46 austriackiej dywizji obrony krajowej, walczące przeciwko wojskom rosyjskim (znajduje się przy torach PKP). Głównym organizatorem budowy pomnika był dyrektor Wytwórni Prochu w Pionkach inż. Jan Prot. Pomnik wykonano z granitu wołyńskiego według projektu architekta Klonowskiego- Pomnik związany z walkami partyzanckimi w 1944r. (znajduje się obok Zakładów Silikatowych).